

TAO KONĚ

CESTA ŽENY K UZDRAVENÍ
A TRANSFORMACI

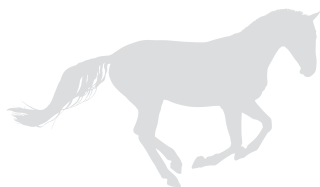

LINDA KOHANOV

LINDA KOHANOV

TAO KONĚ

CESTA ŽENY K UZDRAVENÍ
A TRANSFORMACI

Tao koně

Linda Kohanov

Z anglického originálu *The Tao of Equus* přeložila Kateřina Lipinská

Odpovědný redaktor Robert Kubánek

Grafická úprava a sazba Art D, www.art-d.com

Elektronické formáty připravil KOSMAS, www.kosmas.cz

Vydalo nakladatelství Synergie Publishing SE

www.synergiepublishing.com

Elektronické vydání první

THE TAO OF EQUUS copyright © 2001 by Linda Kohanov

Translation Copyright © 2014 Synergie Publishing SE

Published by Arrangement with Felicia Eth Literary Representation

ISBN 978-80-7370-266-3 (váz.)

ISBN 978-80-7370-398-1 (e-kniha)

VĚNOVÁNO MÝM UČITELŮM
A SPOLEČNÍKŮM NA TÉTO CESTĚ.
JSOU TO:

Tabula Rasa

Noche

Comet's Promise

Midnight Merlin

Hawk

Nakia a Nakia

OBSAH

PŘEDMLUVA	11
PODĚKOVÁNÍ	15
ÚVOD	19

ČÁST PRVNÍ POSLÁNÍ

KAPITOLA I RASA	31
KAPITOLA II ZTRACENÉ UMĚNÍ NICNEDĚLÁNÍ	53
KAPITOLA III HLASY PŘEDKŮ	65
KAPITOLA IV VÍTĚZSTVÍ DUCHA NAD HMOTOU	95

ČÁST DRUHÁ LÉČIVÉ VODY

KAPITOLA V MOUDROST LOVNÉ ZVĚŘE	123
KAPITOLA VI NADŘAZENOST INTELIGENCE	153

KAPITOLA VII	
ZAŘÍKÁVÁNÍ KONÍ.....	187
KAPITOLA VIII	
ČTYŘNOZÍ TERAPEUTI.....	219
KAPITOLA IX	
ZRANĚNÝ LÉČITEL	261

ČÁST TŘETÍ

POSELSTVÍ A VÝZNAM

KAPITOLA X	
NEKYIA	285
KAPITOLA XI	
OBĚŤ A PŘIJÍMÁNÍ.....	307
KAPITOLA XII	
MYSTIKOVÉ S CHVOSTY	323
KAPITOLA XIII	
UMĚNÍ SVOBODY	351

PŘEDMLUVA

Zmínky dokládající, jak moc jsou lidé fascinováni koňmi, jsou staré dobrých patnáct tisíc let: Předchůdci čeledi koňovitých cválají už na paleolitických jeskynních malbách ve francouzském Lascaux a pak se přesouvají v čase, aby se toulali rozlehlými pláněmi evroasijských stepí, kde byli před osmi tisíci lety poprvé ježděni, údajně v oblasti, kde se nyní nachází Ukrajina. Odtud nesli na hřbetech naše předky nekonečnou řadou cizích zemí a nových světů, aby se konečně usídlili na americkém Západě, navždy spojení s jeho pionýrským duchem.

Nyní, na počátku jedenadvacátého století, koně získávají novou identitu, přestávají být pouze tahouny, soumary a prostředky pro ukojení ega, ale stávají se našimi partnery. Proti vši logice se poté, co je v oblasti dopravy nahradila auta a nákladní vozy, koně stali ještě *populárnějšími*. Nedávné statistiky ze studie s názvem „*The Economic Impact of the Horse Industry in the United States*“ (Ekonomický dopad koňského průmyslu ve Spojených Státech) uvádějí, že více než sedm milionů lidí se zde věnuje péči nebo tréninku skoro stejného počtu koní. S celkovým podílem 112 miliard dolarů na americkém hrubém domácím produktu jezdeckví přesahuje podíly železničního, nábytkářského, filmového, zpracovatelského a tabákového průmyslu. Z 6,9 milionu koní v zemi jsou téměř tři miliony chované pro „rekreační“ účely, což znamená, že nejsou využíváni v dostizích, jezdeckém sportu ani na rančích. Pokud čas, peníze ani úsilí, které těmto zvířatům věnujeme, nemohou být vysvětleny praktickou potřebou ani touhou závodit, co nám tedy tato zvířata přinášejí?

Dnes, kdy má turbem vybavené SUV sílu šesti set koní, se zdá, že tato zvířata pomáhají už jen dobrodružně založeným lidem

objevovat hranice vlastního vědomí, čímž vlastně dostávají slibu z dávných mýtů a legend. Pro Řeky, Kelty a bezpočet dalších kultur byli koně magickými bytostmi, božím darem, ochránci před zlem, objeviteli a průvodci duší k posmrtnému životu. Kůň přenášel válečníka mezi světy stejně tak obratně a statečně, jako přenášel lidstvo po celém světě.

Když jsem v roce 1995 začala psát *Tao koně*, cítila jsem se silně osamělá a víc než trochu mimo. Mí koně ve mně něco probudili, něco hlubokého a v tu dobu nepopsatelného. Viděla jsem však, že tato zvířata měla zásadní vliv i na ostatní lidi. Ale nedokázali jsme mluvit o svých zážitcích, aniž to působilo přehnaně emotivně nebo mysticky – a vágně, vždycky až příliš vágně.

Takže jsme si neustále povídali jen o povrchních věcech, souvisejících s koňmi: o výstroji, rasách, tréninkových metodách, problematice kulhání, terapeutických možnostech koní a závodech. Časem tyto detaily odvedly pozornost mnoha z nás, kteří tak ztratili spojení s mocným, ale přesto těžko postižitelným *duchem* koně, tím duchem, který nás především do stáje přivedl. Důsledkem bylo, že jsme se cítili zrazení a frustrovaní, i když jsme nebyli schopní popsat *proč*, aniž bychom působili jako náladoví, nerealističtí a trapně iracionální. Jak může průměrný student nebo instruktor jezdeckví ve zdvořilé konverzaci vyjádřit, že v očích koně našel svou duši, a potom ji zase ztratil kvůli tréninkovým povinnostem a závodění? Co se stane, pokud si to vědomě připustí?

Mou reakcí na toto dilema bylo pokládání dalšího tisíce otázek a z nějakého důvodu i snaha o jejich zodpovězení: Jak v nás koně probouzejí touhu otevřít naše srdce a oživit naši duši? Existují tréninkové principy nebo terapeutické přístupy, které mohou zlepšit namísto potlačit tuto schopnost? Proč takové elegantní, vpravdě královské bytosti nosí lidstvo po světě a trpí naše někdy zlé, jindy komické zacházení a dábelské skutky? Je to proto, že jim chybí potřebné mentální schopnosti? Nebo jsou to citlivé, vysoce rozvinuté bytosti, které nás chrání, vychovávají, trpělivě vedou a čekají, až se probudíme do moudrosti, kterou tiše hlídají, zatímco my si odžíváme své adolescentní fantazie o moci a dobývání, často na jejich úkor?

I tehdy, na konci devadesátých let minulého století, bylo směšné, ne-li nebezpečné klást si tyto otázky, přinejmenším na veřejnosti. Když

se blížilo datum vydání mé knihy, mnoho známých a přátel se ode mě distancovalo. Většina z nich na sobě pocítila zvláštní, povzbuzující vliv koní, ale nebyli ochotni se veřejně připojit k někomu, kdo o tom chce psát nebo přednášet. I já jsem byla nervózní. Když byl rukopis po korektuře zaslán do tiskárny a já jsem neměla žádnou možnost něco změnit, budila jsem se uprostřed noci hrůzou, přesvědčená, že po jeho zveřejnění budu zlynčována, upálena na hranici nebo odvečena do nejbližší psychiatrické léčebny. Kdybych tuto knížku napsala o nějakých dvě stě let dříve, nejspíše bych nějakým podobným způsobem skončila – nebo bych byla přinejmenším vyloučena ze společnosti.

Jenomže když se knížka objevila v obchodech a začala se prodávat, reakce byly naprosto odlišné od těch, které jsem v obavách očekávala. Jistě, někteří čtenáři si mysleli, že jsem trochu mimo. Ale mnohem více čtenářů – všech kategorií, ale zejména jezdkyň ženského pohlaví – mi psalo, že také zažili podobné spojení se svými zvířaty. A jednalo se o spojení daleko za hranicí racionálního vysvětlení. Popisovali neobyčejné zážitky, sny, náhody a vazby. Pak se ke mně připojili a začali pátrat hluboko ve svých duších, s nezbytnou pomocí svých moudrých koňských průvodců, a nalézali pochopení a pravdy, které tam pohřbili z nutnosti žít konvenční život. Procítili a objevili jak skutečnou podstatu koní, jimž byli partneři, tak sami sebe.

Popularita knížky, kterou nyní držíte v rukou, je důkazem, že mnoho lidí poznává transformační sílu vztahu mezi koněm a člověkem, uznává, že jejich láska ke koním je něco více než nostalgie, sentimentalita nebo uspokojení z rekreačního sportovního vyžití. Mezi námi a těmito úžasnými tvory totiž vskutku něco je. Něco, co není snadné pojmenovat slovy. Tato kniha je mou nejupřímnější snahou to odhalit a zachytit. Doufám, že se ke mně na této cestě připojíte.

PODĚKOVÁNÍ

Tato kniha by nevznikla bez podpory mého manžela, Steva Roache, jehož hudba a přítomnost mě neustále provází na cestě, na níž musí člověk projít temnotou i světlem a všemi stínovými pásmy mezi tím. Steve nikdy neuhýbá před pravdou a zná mě lépe než všichni ostatní dvounozí tvorové. Mnohokrát jsem překonala své spisovatelské nesnáze jen díky rezonanci s jeho hudbou a nepopsatelnému porozumění, které mi jeho tvorba zprostředkovává.

Neumím si představit citlivějšího a současně schopnějšího nakladatele, než je Jason Gardner, člověk, který byl ochotný přijmout i mé nejdivočejší myšlenky a zážitky; jakkoli občas pochyboval, důsledně mě podporoval doslova na každém kroku. Nemohu vyjádřit dost díky své manažerce Felicii Ethové za důvěru danou tomuto projektu a za pomoc při nasměrování mých nápadů. Posílám tímto mnoho pozdravů i jejím dcerám a jejich novému koni!

Přála bych si, aby tu mohla být moje matka Martha Kohanová a aby mohla držet v rukou tuto knihu. Nikdy nepochybovala o tom, že bude vydána, a věřila mi, když nikdo jiný nechápal, oč se snažím – třebaže jsem ji nikdy nedokázala dostat na koňský hřbet.

Vyjadřuji také nekonečnou vděčnost svému otci, Nicholasi Kohanovovi, který svými vizemi, soucitem a osobním sebeobětováním zadržel „jedovaté vody černého moře“, aby mi předal „moudrost předků koní“ ve své bouřlivé krvi.

Velmi si cením důvěry své sestry, Kathryn Vrabelové, jejího manžela Myrona, jejich dcery Brianny a mé tety Kathryn Jonesové, důvěry, kterou vložili do tohoto projektu, ačkoli se se svým pattersonským smyslem pro humor podivovali intenzitě mého psacího

„maratónu“. Zdravím svou novou neteř Reimi, která si v krvi nese moudrost čínských mudrců.

Zvláštní dík patří osvíceným jezdcům a trenérům, kteří mi pomohli otevřít *Epona Equestrian Services* (Jezdecké služby Epona): Julii Colemanové, Paulu Freyovi, Cathii Hookové, Stacey Kollmanové, Daně Lightové, Shelley Rosenbergové a Cathy Schreiberové. Díky Buckovi a Daně Lightovým za to, že mi vyprávěli své příběhy a podělili se se mnou o svou moudrost při skvělých obědech na jejich ranči v jižní Arizoně. Linda Zimmermanová a Georges Sarah, majitelé Ranče v Tucsonu (The Ranch in Tucson), překročili v mnoha ohledech míru přátelských povinností, aby mě podpořili při psaní této knihy.

Jsem zvláště zavázána svým mentorkám v oblasti hipoterapie a „zvířecí komunikace“, profesionálkám, které respektovaly mou vizi a podělily se se mnou o svou těžce nabytou moudrost. Jsou to: Laura Brinckerhoffová, Barbara Rectorová, Maureen Fredricksonová, Dianna Hineová, Sharon Callahanová, Tamara Solangeová a Vita Lobelleová.

Speciální díky patří Patricii Hurshové a Kathleen Ingramové, jejichž intuice mě přivedla na vyšší úroveň jak v práci, tak v životě. Díky Lewisi Mehl-Madronovi za tu jednu velmi podnětnou schůzku. Ráda bych také poděkovala „koňské umělkyni“ Kim McElroyové za mnoho inspirace na poslední chvíli, stejně jako Judy Delanové za mnoho inspirace v počátcích mé práce – a za pomoc mé klisně Rase.

Není pochyb o tom, že jsem se od svých žáků naučila přinejmenším tolik jako oni ode mě. Srdečné díky proto náleží Hope Crabtreeové, Betty Franklinové, Ernestině, Joshuovi a Lindě, rodině Florezových, Biance, Autumn a Ellen, Jillian Lessnerové, Jess DeVaneyové, Lori a Kenu Shaverovým a mnoha dalším lidem, kteří mi dovolili předestřít čtenářům jejich příběhy, byť pod pseudonymy. Speciální díky patří dvěma odvážným ženám, jejichž paralelní životy se spojily v kazuistice „Joy“. A nikdy nekončící přísun jablek a mrkve přeji svým čtyřnohým žákům, kteří byli bezpochyby mými největšími učiteli.

Ráda bych poděkovala též svému prvnímu manželovi K., se kterým jsem narazila na tolik překážek a otázek... V našich chybách byla skryta velká moudrost.

Zvláštní díky věnuji minnesotskému básníku a esejistovi J. Oti-
si Powellovi za nepřetržitou podporu, uměleckou inspiraci a žhavé
diskuze. Je jedním z mála městských obyvatel, které jsem potkala,
který měl odvahu a výdrž jezdit Tabulu Rasu podle své vlastní, moc-
né, stále se vyvíjející „Theologie“. Zjistila jsem, že i on byl zasažen
„koňským věděním“, když jsem četla konec jeho básně „It's All Dat:
Photographs of Tucson“:

*Divocí koně naší touhy
prchají v horském větru
a odnášejí nám zdravý rozum.
Jen tak.
Jen pro zábavu.*

Nehynoucí vděčnost patří mému stádu za to, že dělá právě toto.

*V době, kdy šla tato kniha do tisku, se zástupci Equine Facilitated
Mental Health Association (EFMHA, Asociace podpůrného psy-
choterapeutického ježdění), zvláštní zájmová sekce North American
Riding for the Handicapped Association (NARHA, Severoamerické
asociace jezdectví pro handicapované) sešli se zástupci z dalších sekcí
NARHA, aby společně vytvořili konzistentní terminologii, standardy
a postupy pro různé aktivity, využívající koní v terapii. Terminologie
užitá v této knize je založena na názvosloví používaném nejčastěji
vůdčími osobnostmi na tomto poli na začátku roku 2001.*

*Epona Equestrian Services (Jezdecké služby Epona) nabízí psycho-
terapeutické programy založené na kontaktu s koňmi, vedené důvě-
ryhodným psychiatrickým profesionálem a instruktorem therapeutic-
kého ježdění. Tento tým zajišťuje soukromé lekce a kurzy pro osoby,
trpící závažnými psychickými obtížemi. Epona se také specializuje
na Equine Experiential Learning (zážitkové učení s pomocí koní),
definované EFMHA jako „přístup zahrnutý ve vzdělávací klasifikaci*

terapeutického ježdění, který se také rozděluje na terapeutické komponenty.“ Tato setkání „jsou organizována instruktorem terapeutického ježdění s doplňujícím výcvikem v zážitkovém učení s pomocí koní“ a zdůrazňují „interaktivní povahu emocionální, mentální, sociální, fyzické a spirituální pohody účastníků.“

Podle EFMHA „zážitkové učení s pomocí koní podporuje osobní zkoumání pocitů a chování, zatímco podpůrná psychoterapie s pomocí koní jak podporuje osobní zkoumání pocitů a chování, tak umožňuje jejich klinickou interpretaci.“ Účastníci, kteří během zážitkového programu v Eponě objeví závažné osobní záležitosti, vyžadující pomoc, jsou ihned doporučeni k některému z licencovaných psychoterapeutů, kteří mají v tomto programu roli poradců.

Publikující psychiatr a profesor z Pennsylvánské univerzity Aaron Katcher, M.D. říká, že „toto je dobrý klinický důkaz, že kontakt s koněm může dramaticky usnadnit pokrok v psychoterapii, zejména v integraci verbální a neverbální komunikace.“

Katcher, který je také viceprezidentem Animal Therapy Association (Asociace animoterapie) a zdravotnický ředitel společnosti People, Animals, Nature, Inc., ale také poznamenává, že „práce s koňmi je provázena rizikem a měla by být provozována pouze pracovníky, kteří jsou dobře vyškoleni a dokáží citlivě komunikovat jak s koněm, tak s pacientem. Tato dovednost není vlastní každému a nemůže být osvojena na krátkém semináři. Naneštěstí, protože díky atraktivitě terapie s pomocí koní jsou nabízeny nepřiměřeně krátké tréninkové programy jako prostředky kvalifikace terapeutů. Profesionálové v oblasti péče o duševní zdraví doporučující tyto služby svým pacientům by měli být opatrní při hodnocení kvalifikace těchto praktiků.“ Pomoc při nalezení kompetentního praktika může nabídnout NARHA (800-369-RIDE). Webová stránka Tao koně (www.taoofequus.com) také uvádí seznam regionálních i národních odborníků v oblasti terapie s pomocí koní a komunikace se zvířaty.

Einstein přesně věděl, co chce od života. Patnáct let pilně pracoval, aby se stal mistrem ve svém oboru, a třebaže měl ještě do důchodu daleko, zoufale potřeboval změnu tempa. Odmítal překonávat další překážky. Odmítal už dál učit základy bandu amatérů, kteří nedokázali ocenit rafinované umění, které se jim snažil předat. Toužil po citlivé, vzdělané společnosti, která by se alespoň potenciálně dokázala vyrovnat jeho talentu, někoho, koho víc zajímalo získávání nových zkušeností než sláva, patronku, ochotnou jej podporovat výměnou za soukromé lekce jeho umění.

Problém byl, že Einstein měl čtyři nohy a nemluvil žádnou řečí, kterou používají lidé. Namísto toho se stal tím, čemu se říká „problémový“ kůň, a jeho majitelka si nebyla jistá, zda mu dokáže najít dobrý domov. Lidé chodili a obdivovali ho, někteří dokonce přinášeli balíky peněz, ale Einsteina nedojímalo drahé oblečení ani přepravníky svítící novotou. Bylo mu jedno, jak slavnou budoucnost mu malovali nebo jaké měli závodní výsledky. Ve skutečnosti čím luxusnější a sebestřednější se jeho potenciální kupci zdáli, tím větší peklo jim Einstein při zkušební jízdě připravil. Lekal se a vzpínal a někdy se mu podařilo otravného člověka shodit; tyto způsoby dovedl k dokonalosti během své nedlouhé, zato ale frustrující kariéry školního koně. Jindy se zase nenechal nasedlat, uhýbal, vzpínal se a nepostál, zejména v přítomnosti mužů, kteří měli ambice na něm skákat.

Nakonec jeho majitelka požádala o pomoc Tamaru Solange, trenérku, která byla nejen zkušenou „klasickou“ jezdkyňou, ale vládla také velmi vytříbenou intuicí. Nějakou dobu sbírala informace o Einsteinovi a jeho minulosti, meditovala u něho a využila metodu, kterou nazývala „svalová prověrka“, aby si potvrdila své tušení

ohledně Einsteina a několika dalších koní v jeho blízkosti. Posléze sepsala následující inzerát: *Importovaný holštýnský valach s velkou silou. Krásný projev na obdělníku. Pro zkušeného drezurního jezdce nebo profesionála. NENÍ vhodný jako školní kůň. Vyžaduje zkušenou a citlivou jezdkyňi.*

Když tento inzerát v jezdeckém časopise zahlédla Allison Randall, začalo jí bít srdce jako o závod. Allison, trenérka s dvacetiletými zkušenostmi v drezurním ježdění a všestrannosti, cítila, že se právě ocitla na důležitém rozcestí své kariéry. Potřebovala pokročilého koně-učitele, takového, který zná cviky vyšší drezury, je dostatečně trpělivý, ale zároveň natolik náročný, aby si na něm vypilovala své dovednosti. Takového, který by vylepšil její styl, zejména preciznost, načasování a rovnováhu, aby pak tyto dovednosti přenesla na mladé koně, které trénovala a předváděla na závodech. Hledala koně, jako byl Einstein.

Když Allison dorazila do hřebčince, musela nejprve absolvovat hodinový pohovor, než jí bylo vůbec dovoleno vstoupit do stáje a Einsteina spatřit. Majitelka a trenérka, které inzerát podaly, chtěly vědět vše o ní i o jejích záměrech s tímto koněm. Konečné rozhodnutí ale stejně zůstalo na Einsteinovi. Než vsunula nohu do třmenu a vyhoupla se do sedla, byla Allison velmi nervózní, vůbec si nebyla jistá, jestli bude schopná jezdit koně tohoto formátu. Ale navzdory jejímu momentálně tak zranitelnému emocionálnímu stavu, anebo možná právě proto Einstein vypadal, že uhodl, co Allison chce, a velkoryse vykompenzoval její nedostatečnou koncentraci. Kůň reagoval na nejjemnější pobídky, a i když udělala několik chyb, které Einsteina normálně rozčilovaly, dokázali spolu tito dva předvádět i náročné cviky. Když Allison seskočila, Einstein ji následoval po jízdárně, jako by ji znal celý život. Každý, kdo sledoval toto předvedení, měl slzy v očích a majitelka snížila cenu, aby Allison finančně ulehčila.

Skoro celý rok předtím Einstein systematicky vylepšoval svou pověst potíživý a někteří měli za to, že se úplně zbláznil. Přesto byl dostatečně schopný se z tohoto stavu opět dostat. Třebaže později od něj Allison vyžadovala stále více (neboť se zlepšovaly její vlastní dovednosti), Einstein v její blízkosti zůstával stále dokonalým gentlemanem. Ostatně jím zůstává stále a zdá se, že bere tuto svou práci

velice vážně. Každý den poté, co je odježděn, vyčištěn a nakrmen, stojí před svou stájí, sleduje jízdárnu, pozoruje, jak Allison trénuje ostatní koně, a jako by si v duchu dělal poznámky.

Mohou si koně vybírat? Mají svou vlastní vůli? Jak vědí, co si lidé myslí a cítí? Je v tom něco nadpřirozeného, nebo jen zkratka dokážou tak perfektně číst řeč těla svých majitelů?

Jsou koně duchovní bytosti se svým vlastním údělem? Pokud ano, co má tento úděl společného s budoucností člověka, zejména dnes, kdy stroje převzaly většinu funkcí, které dříve plnila zvířata? Jak by historie lidské civilizace vypadala v očích koně? Jaká je koňská mysl ve srovnání s lidskou? Které aspekty koňské mysli by si lidé mohli ku svému prospěchu osvojit? Co mají společného všichni dobří *horsemani* bez ohledu na styl ježdění a národnost? Proč jsou ženy tolik přitahovány koňmi?

Toto jsou některé z otázek, které se *Tao koně* snaží zodpovědět. Protože jezdeckví bylo spojováno vždy jen s dobýváním, šlechtou nebo soutěžením, mnoho z vrozené moudrosti koní zůstává zatím nevyužito. Tato citlivá zvířata, zcela postrádající dravost, reagují na události způsoby, které jsou tradičně spojovány s ženskostí; proto má mnoho amatérských majitelů koní (i překvapivé množství profesionálních trenérů) problém těmto aspektům koňského chování porozumět. Kurážný hřebec, desetkrát těžší než průměrný člověk, projevuje na závodech agresivitu a nezkrotnost. A tento projev koňské síly nemůže být efektivně zkrocen ani hrozbou, ani nátlakem. Proto může padesátikilogramová žena úspěšně trénovat nezkrotného mustanga metodami, které nejsou ani tak nápadné, ani tak rázné jako metody urostlého, metr osmdesát vysokého kovboje. A přesto ji kůň bude respektovat neméně, nebo i více právě pro její mírný a vstřícný přístup.

Když jsem se v roce 1993 začala zabývat záludnostmi vztahů lidí a koní, překvapilo mě, jak málo o tomto tématu bylo napsáno. Objevily se sice bestsellery jako *Muž, který naslouchá koním* od Montyho Robertse a *Zaříkavač koní* od Nicholase Evanse, které potvrzovaly moji víru, že tato oblast fascinuje mnoho lidí, ale tyto knihy zůstávají pouze na povrchu zvláštních a zázračných věcí, ke kterým dochází mezi dvěma druhy bytostí (lidmi a koňmi) na společné cestě.

Brzy poté jsem začala bádát na tomto poli, pozorovat a zpo-
vídat nadané trenéry a zároveň mnoho jejich nápadů zkoušet se
svými koňmi. Studovala jsem fyziologii koňského i lidského moz-
ku; sbírala jsem mýty o koních a porovnávala je s realitou. Všim-
la jsem si, že někteří majitelé popisují zlepšení kreativity a intuice
v důsledku interakce s těmito zvířaty, zatímco jiní vykazují pou-
ze frustraci. Pomalu jsem začala přicházet na to proč. Pracovala
jsem jako dobrovolnice v terapeutickém jezdeckém zařízení a vidě-
la jsem tam, jak se zlepšila hybnost obětem mozkové mrtvice, jak
pacienti po mozkové obrně získávají rovnováhu a zlepšuje se jejich
svalová koordinace, jak „v samotě ztracené“ autistické děti mlu-
ví na své koně. V průběhu tohoto procesu jsem učinila nečeka-
ná a mimořádná odhalení. Především jsem zjistila, že koně jsou
mnohem inteligentnější, než se domníváme, a tím myslím oprav-
du *mnohem více inteligentní*. Pokud mohou žít v relativně klid-
ném prostředí, koňská mysl doslova lapá všechny drobné rozdíly
v atmosféře, což je v lidském měřítku běžné pouze pro kreativní
génie. Prostým setkáváním se s koňskými partnery se však jezdci
mohou stát podobně citlivými. Našla jsem také podstatné důkazy
o tom, že člověk nedomestikoval koně záměrně; spíše naopak. To
koně si zvolili soužití s příslušníky raně zemědělského osídlení, což
posléze zlávalo některé z lidí ke kočovnému způsobu života, který
byl řízen stejně tak koňskými jako lidskými potřebami. V průběhu
svého výzkumu jsem získala zcela nový náhled na přirozenost lid-
ské inteligence (a naši široce rozšířenou falešnou představu o ní),
na zvláštnosti našeho chování a na historické chyby, které naše
předky svedly na cestu vedoucí k destrukci – a to i ve chvílích, kdy
naprosto nebyla nutná.

Pro běžné čtenáře je toto zřejmě nejcennější zpráva knihy *Tao
koně*: abychom pochopili mýty pojící se s těmito zvířaty, abychom
rozptýlili mlhy svých vlastních předsudků, bezpodmínečně se musí-
me podívat kritickým pohledem na náš vlastní druh. V tomto pro-
cesu si nemůžeme pomoci a musíme odkrýt několik tajemství o nás
samých, artefaktů pohřbených pod tisíciroky let mužské domi-
nance, s níž souvisí tendence povyšovat mysl nad city, logiku nad
intuici, teritorium nad vztahy, cíl nad cestu vedoucí k jeho dosažení,
sílu nad spolupráci.

Když jsem se věnovala bádání pro tuto knihu, neustále mě dojímalo vytváření mocných vazeb mezi ženami a koňmi, vazeb, které zdůrazňují úžasné léčivé schopnosti, neodmyslitelně spjaté se vztahy vzájemného respektu panujícími mezi těmito dvěma druhy. Taoistická linie, táhnoucí se celou mou knihou, je sjednocujícím faktorem při vysvětlování, jak tato zvířata obohacují své jezdce fyzicky, mentálně, kreativně a duchovně tím, že v nich probouzejí zvýšenou smyslovou i mimosmyslovou pozornost bez ohledu na rozdílnost národnosti, kultury či náboženství. Třebaže jsem původně měla *Tao koně* za pracovní název, se svým nakladatelem Jasonem Gardnerem jsem došla k tomu, že to je nakonec nejlepší popis hlavní myšlenky této knihy: že koně vnímají svět z ženského pohledu, tedy z perspektivy „jin“. Tento druh je tedy živoucím příkladem úspěchu a efektivitu ženských hodnot, včetně vítězství kooperace nad soutěžením, vstřícnosti nad strategií, emocí a intuice nad logikou, cesty nad cílem. A oslavou kreativního přístupu k životu, který tyto vlastnosti plodí. Taoismus je jedinečný mezi východními i západními filozofiemi v tom, že nabízí sofistikovaný model toho, jak funguje ženská moudrost a jak mohou být tyto zpravidla zanedbávané vlastnosti použity, aby zmírnily destruktivní účinky lidské přirozenosti.

Výraz „tao koně“ lze v podstatě přeložit jako „cesta koně“ – s důrazem na léčivé a transformační vlastnosti této cesty. Interakce s těmito zvířaty může působit velmi terapeuticky ve smyslu fyzickém, duševním i duchovním; pomáhá lidem znovu probudit dávno zapomenuté schopnosti, které dokáží uzdravovat choroby pramenící z nerovnováhy moderního života. V době, kdy po koních už nepožadujeme práci na polích ani nechceme, aby nás nosili do válek, pro nás mohou udělat něco mnohem důležitějšího – pracovat na zlepšování nás samých. Tato nová „pracovní náplň“ a budoucí možnosti jejího rozšíření jsou důležitými tématy diskuze, která se rozpoutala kolem knihy *Tao koně*.

Během posledních pěti let jsem vypracovala sérii programů založených na předpokladech, jež jsou popsány v této knize. Tyto kurzy a soukromá sezení využívají koní, aby se lidé v každém věku a z jakéhokoli prostředí naučili, jak dosáhnout stavu lepší fyzické, psychické, mentální, emocionální a duchovní rovnováhy.

Prostřednictvím své práce a díky působení společnosti *Jeздеcké služby Epona* (kolektivu trenérů a psychologů, sídlícího v Tucsonu

a zabývajícího se terapeutickým potenciálem koní) jsem pochopila, jak mohou být talentovaní koně nápomocni člověku při jeho vlastním rozvoji. Epona je jedním z mnoha středisek psychoterapie a zážitkového učení s pomocí koní, středisek, jež vznikla po celých Spojených státech. V této oblasti, která přitahuje některé z nejkreativnějších a nejsoucinnějších lidí v jezdecké branži, jsem nashromáždila tisíce případů, které ukazují, jak vysoce efektivní jsou koně při pomáhání lidem znovu integrovat svou mysl a tělo a při uvědomování si svých (dosud nevědomých) vzorců chování. Koně nám pomáhají zvyšovat si sebevědomí, učí nás osvojovat si techniky sloužící ke zvládnání stresu a posilují naši asertivitu, což ve výsledku vede k většímu úspěchu ve vztazích, kariéře, při studiu i při naplňování rodičovských rolí. Od roku 1997 nabízejí *Jezdecké služby Epona* terapeutické kurzy a soukromá sezení ženám, které se staly obětmi fyzického, emocionálního a sexuálního zneužití, a výsledky jsou opravdu působivé. Pomáháme také válečným veteránům z Vietnamu, obětem drogové závislosti, lidem závislým na sexu a dospívajícím, kteří mají problémy se zvládnutím vzteku – ti všichni během naší spolupráce vykazují výrazné změny. Většina našich programů je pojata soutěživě. Vyzýváme studenty, aby „své problémy nechali za vraty“. Toto je cenná dovednost pro závodní kolbiště, ovšem setrvalé potlačování osobních problémů (které koně ještě zesilují) vede k frustraci, tenzi, vzteku a zlostným výbuchům, které můžeme vidět u některých jezdců, když jsou pod tlakem. Mnoho cvičitelů není připraveno řešit psychologické a emocionální obtíže, které si jejich žáci přinesou s sebou do stáje, a jezdci na všech úrovních jsou pak zaskočeni svým nečekaným chováním. Při jezdeckých lekcích v našem středisku Epona využíváme zvláštních schopností koní vyzvednout toto vše na povrch; používáme také časem prověřené terapeutické metody a „uvědomovací“ techniky, abychom pomohli lidem najít jejich vlastní díl viny na takzvaných „problémech koní“ a přenést se přes potíže, jež nutně vyvstávají, když se dva různé živočišné druhy pokoušejí o interakci. *Tao koně* vysvětluje, jak jezdci a jejich trenéři mohou překonat tyto obtíže tak, že každý nezdar nebo těžký úkol budou vnímat jako příležitost k osobnímu růstu.

Myšlenky prezentované v této knize vás jistě budou zajímat i z hlediska psychologie a studia vědomí. Jak jsem zjistila, mnoho z mých zážitků s koňmi potvrzuje některá z odvážných vědeckých pozorování

mysli, emocí a chování. Za tímto účelem v knize probírám také teorie zabývající se telepatii, odlišnostmi lidského a zvířecího vědomí a autonomními archetypálními maticemi moudrosti, díky kterým jsme mezidruhově vnímaví. V mém případě je to „koňské vědění“, které používám při tréninku těchto zvířat, aby mi předali intuitivní, a přitom vysoce specifický vhled do problémů, které bych neměla možnost řešit konvenčním myšlenkovým procesem. Konzultovala jsem své zážitky s dalšími trenérkami a ty připustily, že také při práci pocítují tuto sílu a zažívají překvapivé situace. Musela jsem však získat jejich důvěru, jinak by mi nikdy tyhle věci nesdělily. Většina trenérů, kteří to zažívají (připouštějí to dokonce i někteří muži) se to nikdy nepokusila převést do slov. Vlastně se tomu spíše vyhýbali v obavě, aby nebyli považováni za bláznů. Je to významná část Velkého tajemství, jež spolu sdílí koně a lidé. Tajemství, o němž se domnívám, že je lze odhalit i bez ztráty jeho „tajemnosti“.

Moje původní motivace k napsání této knihy vzešla ze série zdánlivě iracionálních, ale zásadních a formativních zážitků s mými vlastními koňmi. Tyto události mě motivovaly k realizaci rozsáhlého výzkumu jak v rámci jezdeckví, tak mimo něj. V jistých kruzích by byly tyto zážitky klasifikovány jako „psychické jevy“, třebaže jsem zjistila, že tyto zdánlivě nadpřirozené události vycházejí ze zpravidla neuvědomělých přirozených procesů. Má počáteční reakce byla své vlastní zážitky v této knize vynechat, abych nesnižovala vědeckost obecně přijatelnějších studií interakce člověka a koně. Pak jsem však zjistila, že přesně to dělá většina trenérů a vědců zabývajících se koňmi – a že tento „nesdělený prvek“ je součástí tradice, historicky přiřazované spíše „zařikávačům koní.“ Jakmile jsem překonala strach, že budu považována za blázna, rozhodla jsem se prozkoumat tuto oblast. Má následná otevřenost mě vedla do ještě více neznámých krajín a na své dlouhé pouti jsem dosáhla bodu, kde jsem mohla úspěšně obhájit, že takzvaný „šestý smysl“ je legitimním jevem s určitými parametry. A že koně tento proces dokážou spustit a poté nechají své majitele zmatené a vyděšené, dokud se nenaučí tento nový pohled začlenit do svého života. Také jsem zjistila, že moje reakce odpovídají archetypálním vzorcům prozření. To bylo tehdy, když jsem se rozhodla sesbírat informace složit dohromady, vyprávět svůj vlastní příběh a tak umožnit čtenářům, aby touto cestou šli